

KÜRESELLEŞME NOTLARI

Belli başlı küresel çevre sorunları hava su e toprak kirliliği asit yağmurları küresel ısınma e ozon tabakasının delinmesidir. Bu sorunlar buzulların eriyerek bazı bölgelerde kara parçalarının su altında kalmasına hayvan ve bitki türlerinin yok olmasına insanlar için yiyecek üretecek alanların azalmasına ve bazı alanların tamamen hiçbir yaşam türünün var olmasına izin vermeyecek şekilde tahrip olmasına neden olmaktadır.

Başlıca küresel çevre sorunları

Asit yağmurları

İçilebilir su kaynaklarının e toprağın kirlenmesine böceklerin ve denizdeki canlı türlerin ölmesine binaların zarar görmesine ve insanlarda anne karnında bebeklerin ölümüne kanser türü hastalıkların çıkmasına neden olmaktadır.

Hava kirliliği: Solunum yoluyla alınan havadaki çevreye zarar veren kimyasalların ve olumsuz diğer parçacıkların bulunmasıyla oluşur. Hastalık ve ölüme yol açabilmektedir.

Su kirliliği: Su tabanlarında içinde yaşayan organizmaların zarar görmesidir. Asit yağmurları gemi ve sanayi atıkları deniz yüzeyine petrolün akıtılması tarımsal ilaçlar vb.

Toprak kaybı ve toprak kalitesinden azalma: Doğal afetler ve insan aktiviteleri sonucunda bölgede yaşayan canlıların ve bitkilerin zarar görmesi toprağın beslenme gücünü kaybetmesidir. Toprağın asitleşmesi tuzlanması aşırı otlatma orman yangınları orman kesimi vb

İklim değişiklikleri: Belli bir bölgede ortalama hava sıcaklığında meydana gelen değişimdir

Küresel ısınma: Yeryüzünde toprak yüzeyi ve okyanus yüzeylerinde ortalama hava sıcaklığı artmasıdır. Başlıca nedeni insan aktivitelerinden kaynaklanan gazların oluşturulduğu sera etkisidir.

Sera etkisi: Karbondioksit metan kloroflorokarbonlar ve su buharının radyasyonu emerek sera etkisini oluşturmasıdır. İnsan eylemleri etkilidir.

Ozon tabakasının delinmesi: Kutuplarda yer alan ve güneşten gelen ultraviyole ışınların tutulması sağlayan ozon tabakası insan eylemlerinden kaynaklı kloroflorokarbonların etkisiyle incelmış zararlı ışınların yeryüzüne inmesi ne olanak verilmiştir.

Küresel çevre sorunları son 20 yıl içerisinde en üst seviyeye ulaşmıştır.

İnsan-doğa ilişkisini ve çevre sorunlarının nedenlerini açıklayan yaklaşımlar

Farklı çevre yaklaşımlarının ortak görüşüne göre günümüz çevre sorunlarının nedeni insan aktiviteleridir.

Çevre yıkımının nedenlerini ve çözüm önerilerini açıklayanlar iki ölçüt kullanır

- yaklaşımın dayandığı etik temel

- Çevre sorunlarına önerilen çözümlerde toplumsal ekonomik ve siyasal değişimi benimseme dereceleri

Çevrecilik/radikal Ekoloji:

Herhangi bir kişi yada canlıyı geliştirdiği şartlarla çevre organizmalarla çevrelerin arasındaki ilişkileri inceleyen doğa bilimine de ekoloji çevre bilim denilmektedir.

Antroposentrik etik ekosentrik etik:

- Felsefede insan etiği için söz konusu olan değerlerin insan doğa ilişkisine uyarlanmasıdır.

- Natroposentrik etik insanları diğer canlılardan üstün ve eşsiz özelliklere sahip gören bundan dolayı da çevredekileri karşı bir etik sorumluluğunun bulunmadığını çevre sorunlarının teknolojin kullanımıyla çözüleceğini savunan ve tek tanrılı dinlerde geçerli bir anlayıştır.

- Din bu sayede doğanın sömürsünü meşrulaştırmıştır.

- Ekosentriğin yeniden doğdu Avrupa’da 18 – 19 yüzyıllarda romantizmle Amerika’da ise aşkıncılık akımıyla olmuştur.

Habitat: Bir organizmanın yaşadığı ve geliştiği yerdir.

Çevrecilik yaklaşımları

Yeni malthusculuk:

Yeryüzündeki nüfus artışı ile yiyecek üretimindeki artış arasında orantısız bir ilişki olduğunu nüfusun beslenmesi kirliliğin emilebilmesi için ortak baskı tedbirlerinin alınması gerektiğini vurgular.

Eko-Kalınma:

- Mevcut kalkınma modelleriyle var oluşu sürdürmenin imkansızlığı alternatif ekonomik toplumsal ve siyasal yaklaşım arayışlarının bir ürünü olarak ortaya çıkmış çevre sorunlarının nedenleri yerine etkinleri üzerine odaklanmış merkezi ekonomik ve siyasi gücün zengin fakir uçurumunu yaratan toplumsal eşitsizliğin doğal kaynakların tüketimine neden olduğunu belirtmiştir.

- Çevresel yıkımlara toplumsal eşitsizlikler neden olmaktadır.

- Bu süreçte iki temel insan tipi vardır.

- Ekosistem inanları var olabilmek için üzerinde yaşadıkları doğal kaynaklara bağılı insanlardır.
- Biyosfer insan ise gelişmiş ülkeler ve elit tabaka bu sınıf içindedir. Uzaktan kaynakları getirebilecek güce sahiptirler.

Sürdürülebilir kalkınma:

- 1987 yılında dünya çevre ve kalkınma komisyonun yayınladığı rapora dayanmaktadır ve eko kalkınma yaklaşımın eleştirmektedir.
- Ana fikri mevcut kalkınma modellerinin stratejilerinin gelişmekte olan ülkelere yoksulluğa gelişmiş ülkelere de çevre kirliliğine neden olduğu yönündedir sadece ekonomik değil siyasi e sosyal sağlık vb kalkınma da gereklidir.

Radikal Ekoloji Yaklaşımları

- Derin Ekoloji: Kökleri 18 – 19 yüzyıldan Avrupa ve Amerika’daki endüstrileşme karşıtı romantizm ve aşkıncılık akınlarına dayanmaktadır.
- Romantizm, aydınlanman akılcılığa karşı sezgisel bilgiyi ve duygusallığı en önemli insan değeri olarak görür
- İnsan-doğa ilişkisinde ekosentrik etiğin ilkelerini benimseyen derin ekolojilere göre yıkımın nedeni insandır.

Sekiz temel ilkesi vardır.

- İnsan ve çevresiyle ilgili ilişkisel, bütüncül bir imaj yaratmak
- Tüm yaşam formlarının eşit öneme sahip olduğunu anlatan biyosferdik eşitliği kabul etmek
- İnsan diğer formlar arası mücadeleyi değil, ortak yaşam ve ortak var oluşu gerçekleştirmek
- Sınıfsız bir toplum yaratmak
- Çevre kirliliği ve kaynakların tüketilmesiyle mücadele etmek
- İşbölümünü gerçekleştirerek toplumlarda ekonomik kültürel ve teknolojik çeşitliği geliştirmek ve bunların bütünleştirilmesini sağlamak
- Yerel siyasi otoriteleri güçlendirmek kendine yeterliliği sağlamak merkezsizleştirmek
- Bilimsel değil sezgisel bilgiye dayalı bilgiyi geliştirme

Sosyal ekoloji: Antroposentrik etiğin ilkelerini benimser. Barry Commomer, Andre Gorz, Hohn Clark

tarafından geliştirilmiştir

Rasyonel ve bilimsel düşüncüyü savunur.

- Günümüz çevresel sorunlarının nedeni kapitalizmin hiyerarşik yapısından kaynaklı insan topluluklarında üretim araçlarını tahakküm araçları olarak kullanılmasıdır.
- Kapitalizmin doğanın insan tarafından sömürülmesi meşrulaştırır.
- Doğa üzerindeki tahakkümü yok edebilmek için öncelikle insanın insan üzerindeki egemenliği yok etmek gerekir.

Ekofemizim:

Çevre sorunlarını kadın sorunları olarak görüp bireysel olarak erkekler değil ama ataerkillik kadın e doğa arasında ilişki kurarak her ikisini de tahakküm altına alır ve sömürür.

Üç grup vardır

- Birinci grup eko feministler kadın-doğa ilişkisinin köklerinde biyolojik ve psikolojik özelliklere vurgu yapar.
- İkinci gruptakiler kadın-doğa ilişkisini ve çevre sorunlarını daha çok sosyal ekoloji çerçevesinde ele alır.
- Üçüncü gruptakiler ise ilk ikisini beyaz, orta sınıf kentli batı kadının doğal ile olan konumuyla ilgilendiği için eleştirirler

Türkiye’de çevre sorunları

- Ekonomik gelişme, kentselleşme ve çevre sorunlarının ortaya çıkışı
- Türkiye’de çevre sorunlarının gelişimi Batı ülkelerinde görülen çevre sorunlarının gelişimine benzer bir yol izlemiştir.
- Türkiye’de 1983’te çevre kanunu çıkmış, 1987’de yeşiller partisi kurulmuştur.
- Türkiye çevre sorunlarına duyarlılık kısıtlı düzeydedir.